

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

NEMZETISÉGI ÜGYEKÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/80/4/2019.

MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2019. DECEMBER 4. 10.00

Helyszín: 1054 Budapest, Báthory utca 10. VII. em. 715.

Tárgy: Nemzetiségi Ügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Fürjes Zoltán, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára köszöntötte a munkacsoportülés tagjait, gratulált **dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébetnek** a megbízatása megújításához, valamint ismertette a napirendet.

1. napirendi pont: A 2019. évi általános nemzetiségi önkormányzati választások tapasztalatai

Fürjes Zoltán elmondta, hogy a választások eredményesek voltak, megalakultak a helyi, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok. A Miniszterelnökség feladatkörébe tartozó 12 nemzetiséget tekintve országos szinten fele-fele arányban maradtak a korábbi elnökök, illetve lettek új elnökök. Nem változott a bolgár, horvát, német, ruszin, szerb és szlovák országos önkormányzat elnökének személye, a görög, lengyel, örmény, román, szlovén és ukrán országos önkormányzatban választottak új elnököt. A bolgár, a német, a szlovák és a szlovén nemzetiség egy listát állított, melyek egészséges kompromisszumok mentén elért egységet jelképeznek. A helyi nemzetiségi önkormányzatok száma tekintetében elmondta, hogy 980 települési és 42 területi önkormányzat alakult. A részvételi arányok tekintetében kiemelte a szlovák nemzetiséget, ahol 71%-os volt a részvétel, közel kilencezren vettek részt a választáson. Ugyanakkor magas volt az érvénytelen szavazatok száma. Szintén a szlovák nemzetiséget emelte ki, ahol 1672 volt az érvénytelen szavazatok száma. Meg kell vizsgálni, hogy az érvénytelen szavazatok magas számának oka a választás lebonyolításában keresendő vagy ez egyfajta választói magatartás. További tapasztalat, hogy van olyan nemzetiség, amelynek esetében a helyi önkormányzatok száma duplájára nőtt. Érdemes megvizsgálni és értékelni, hogy ez az adott nemzetiség természetes növekedéséből, illetve a nemzetiséghez való tartozásukat felvállalók számának gyarapodásából fakad-e, vagy más van e mögött.

Farkas Márta a Saxlehner András Közhasznú Egyesület képviselőjében elmondta, hogy Budapest I. kerületében jól elő volt készítve a választás, érvénytelen szavazat nem volt, azonban a XXII. kerületben nagyon sok probléma merült fel. Ebben a kerületben él a legtöbb német, de az idősek nem merik vállalni a regisztrációt, a második, harmadik generáció pedig már nem vallja magát németnek. Továbbá zavart okozott, hogy az előző választáson négy képviselő volt, idén pedig 100 fő fölött 5, 100 fő alatt 3, de lehet egyre is szavazni. Javasolta egységesíteni és háromban maximalizálni a képviselők számát. A fővárosi választásokkal kapcsolatban javasolta a fővárosi nemzetiségi önkormányzati képviselőknek – úgy ahogyan a Fővárosi Önkormányzatnál is jól működik – a kerületi elnökök megválasztását.

Szalayné Sándor Erzsébet a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztos-helyettes elmondta, hogy az eddigi gyakorlatnak megfelelően a rendelkezésre álló eszközeikkel idén is figyelemmel kísérték a nemzetiségi önkormányzati választásokat. A beérkezett jelzések és panaszok alapján, illetve az AJBH által tapasztalt körülmények vizsgálata 2020 folyamán történik majd. Szeretnék levonni azokat a következtetéseket, amelyek hasznosak lehetnek majd a jogalkotó és a jogalkalmazók számára is.

Ritter Imre az Észak-magyarországi Német Önkormányzatok Szövetsége képviselőjében elmondta, hogy a Nemzeti Választási Iroda és a Nemzeti Választási Bizottság 2020. év elején benyújtja a

beszámolóját. A Magyarországi Nemzetiségek Bizottsága ezt követően fogja részletesen tárgyalni a tapasztalatokat. Kérte a szószólókat, hogy írásban szedjék össze és értékeljék a tapasztalatokat, valamint tegyenek konkrét javaslatokat, akár szövegszerűen, hogy milyen módosításokat tartanak szükségesnek. 2020 tavaszán fogják részletesen megvitatni ezeket. Kérte, hogy mindig a saját nemzetiségre való tekintettel mondják el a tapasztalataikat.

Fürjes Zoltán a **Farkas Márta** által felvetettekre reagálva elmondta, hogy érti és sajnálja, ha az idősebb korosztály még mindig nem meri felvállalni a nemzetiséghez való tartozását. Elmúltak azok az idők, amikor ezt titkolni, szégyellni kellene. A fiatalok tekintetében véleménye szerint ez a szülők felelőssége elsősorban. Továbbá a nagyszülők és az oktatási rendszer felelőssége is. Ma már 91 nemzetiségi köznevelési intézmény van Magyarországon nemzetiségi fenntartásban. Ebben tud a kormányzat segíteni, a magánszemélyi felelősséget nem tudja átvállalni. Reményét fejezte ki, hogy lesz ebben is pozitív változás.

Kiss Balázs az Alapvető Jogok Biztosának képviselőjében elmondta, hogy a választások kiírását megelőzően és azt követően is számos panasz érkezett, melyek jogszabályi kritikákat fogalmaztak meg, a választási szervek gyakorlatát panaszolták, vagy a nemzetiségi önkormányzati választásokat érintő nehézségekre hívták fel a figyelmet. Mindezen panaszok és beadványok, illetve a korábbi tapasztalatok indokolják, hogy átfogó vizsgálat történjen, amely egy érdemi szakmai fellépés arra, hogy a választásokat követően olyan szakmai javaslatok fogalmazódjanak meg, amelyek elősegíthetik, hogy a felmerült nehézségeket hatékonyan orvosolják. A névjegyzékbevétellel, a jelöltként való indulással, jelölő szervezetként való nyilvántartásba vétellel, a választási szervek választásokra való felkészültségével, a nemzetiségi önkormányzati választások kiírásával, a szavazólapok nemzetiségi nyelvű adattartalmával, illetve az érvénytelen szavazólapok magas számával kapcsolatban észlelték problémákat. Reményét fejezte ki, hogy a nemzetiségi szervezetek, illetve a nemzetiségek képviselői segítséget nyújtanak abban, hogy ezek a problémák hatékony kivizsgálását el tudják végezni, és azután olyan javaslat fogalmazódik meg, ami megoldást jelenthet a problémák kezelésére.

Fürjes Zoltán elmondta, hogy várják a vizsgálat eredményét és az esetleges javaslatokat. Jelezte, hogy a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény módosítására irányuló munka folyamatban van, amennyiben ezen jogszabály módosításával kapcsolatban merül fel igény, most van lehetőség javaslattételre.

Hartyányi Jaroslava a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület képviselőjében elmondta, hogy két településen, Abaújszántón és Abaújkéren, a névjegyzékben az utolsó pillanatban 20 helyett 70 fő regisztrált. Veszprémben 40 helyett 152 fő regisztrált titkosított adatokkal, továbbá a XI. kerületben 60 ember jelent meg az utolsó napon. Javasolta, hogy ha valaki vállalja a nemzetiséghez való tartozását, akkor ne titkosítsák az adatait. Ezzel a titkosítással lehet bárkit rábírní, hogy felkerüljön a névjegyzékre. Példaként említette, hogy egy házi orvos a betegeit kérte, hogy vallják magukat ukránnak. Olyan esetek is előfordultak, hogy nem adták oda a nemzetiségi szavazólapot. Ha valaki nem jelezte, hogy nemzetiségi, akkor nem kapta meg a szavazólapot. Megerősítette, hogy nem rossz a rendszer, de kisebb módosításokra szükség van.

Fürjes Zoltán hangsúlyozta, hogy ezek érzékeny és fontos felvetések. Felmerül a kérdés, hogy a névjegyzék nyilvánossá tétele hogyan érintené azokat, akik most is nehezen merik felvállalni a nemzetiségüket. Javasolta, hogy amennyiben történtek jogsértések, használják ki a rendelkezésre álló jogorvoslati utakat. Amennyiben rendszerhiba van a szabályozásban, várják a javaslatokat, hogy érdemben meg tudják vizsgálni.

Hristodoulou Konstantinos a Magyarországi Görög Országos Önkormányzata képviselőjében elmondta, hogy ők is hasonló problémát tapasztaltak. Voltak olyan települések, illetve kerületek, amelyekben drasztikusan megnövekedett a regisztrált választók száma. Kiemelte Szentendrét és Tiszaszőlöst, ahol a 2011-es népszámlálás során kb. 300 fő jelezte a görög nemzetiséghez való tartozását. A szavazók száma országosan 2000 fő fölött volt. Problémát jelent, hogy nem lehet leellenőrizni a regisztrálókat. További felmerült probléma, hogy 4 szervezet indult, habár több adta be a szándékát, hogy szervezetként induljon. Volt olyan szervezet, amely már korábban is indult választáson és az alapszabályában változás nem történt, mégsem tudott regisztrálni. És volt olyan pár

éve alakult, tisztán üzleti alapokra épülő szervezet, amelynek az alapszabályában nem szerepel az a szó, hogy nemzetiségi. Ez a szervezet elindult a választáson és komoly eredményt ért el.

Lásztity Péró a Srpski Forum képviselőjében jelezte, hogy sok visszásságot, illetve törvénysértő jelenséget tapasztaltak a választások lebonyolítása során, amelyeket korábban nem vagy kisebb mértékben tapasztaltak. Volt több olyan település, ahol a helyi választási szervek azt közölték, hogy ha nincs 25 regisztrált választó, akkor nem lehet jelöltet állítani. A törvény úgy rendelkezik, hogy a népszámlálási adatok alapján kell lennie 25 főnek. A jelöltállító szervezetek regisztrációjával kapcsolatosan elmondta, hogy már korábban is tapasztalták, hogy magyar és valamely nemzetiség közötti baráti társaságok jelöltállító szervezetként jelentkeznek. Ezek a szervezetek a nevük szerint sem nemzetiségi, de tagságukat, céljaikat tekintve sem. Ugyanakkor a szerbek első regisztrált szervezete, a Szentendrei Szerb Klub Kulturális Egyesület minden eddigi választáson indult, most – mivel az alapszabályában nincs benne ez a mondat – nem engedték indulni. **Lásztity Péró** elmondott egy esetet, amelyben egy személy tévedésből megkapta egy szervezettől az A6 jelű formanyomtatványt. Tisztázódott, hogy tévedés volt és nem kapta meg az E3 jelű formanyomtatványt, azonban egy másik szervezettel aláíratta az E3 jelű formanyomtatványt, és azt a helyi választási szerv befogadta. A helyi választási szervet értesítették erről, ahol azt az információt kapták, hogy nincs gond, korrigálják. De később kiderült, hogy a jelöltállításról határozat született, ezért fellebbezni kell. A fellebbezést ügyvéd segítségével elkészítették, a helyi választási szervezet iránymutatása alapján. Majd azt a választ kapták, hogy a fellebbezés formailag szabálytalan volt. Ezek után hiába fordulnak a bírósághoz, mert az csak azt vizsgálja, hogy a másodfok procedurális helyesen járt-e el. Így lett valakiből jelölt úgy, hogy nem jelölte egy szervezet sem és elvitt szavazatokat, ezzel érdemben befolyásolhatta a választásokat. Problémát jelent az, hogy a jogorvoslat folyamán tartalmi kérdéseket egyáltalán nem vizsgálnak. **Lásztity Péró** felhívta rá a figyelmet, hogy a jogalkotó nem gondolt rá, hogy a közös listát állító szervezeteknek saját neve lehessen. Az ő esetükben négy szervezet állított közös listát, mind a négy szervezet felkerül a szavazólapra. Ha még két nyelven is felírják a neveket, akkor teljesen áttekinthetetlen. A szerb nemzetiség tekintetében négy településről érkezett olyan jelzés, hogy a szavazólapot nem adták át. Kiemelte, hogy a XIV. kerületben rendben, mintaszerűen zajlott a szavazás. De ahol egy hiba volt, ott több is felmerült. Véleménye szerint ezt a képzési rendszer hiányosságai eredményezik. **Lásztity Péró** kiemelte, hogy a közszolgálati téviben listánként 5-5 perc jár a listavezetőnek, ami nagyon kevés. Ez nem csak országos, hanem helyi és regionális választás, ahol programokról kellene beszélni. Az MTVA kidolgozott egy belső szabályzatot, melynek során nem konzultáltak a jelöltállító civil szervezetekkel. A közszolgálati rádióban jobb volt a helyzet, de nem elfogadható. Országosan jelöltállító szervezetenként 2-3 percre volt lehetőség. **Lásztity Péró** problémaként felvetette, hogy a nemzetiségi választások finanszírozását úgy kezelik, mint a helyi önkormányzati választásokat. Az országos önkormányzat választásának politikailag nem ez az analógiája, ezt másképp kellene kezelni. A nyelvhasználat kérdésében hangsúlyozta, hogy ha nemzetiségi választásról van szó, automatikusan a nemzetiség nyelvét kellene használni. Így a visszaélések száma is csökkenthető lenne. A választói névjegyzék nyilvánossága kérdésében csatlakozott **Fürjes Zoltánhoz**. A jelöltállítás folyamatában a jelöltállító szervezetek számára nyilvános a lista. A nemzetiséghez való tartozás érzékeny adat a népszámlálás esetében is. Anonimizált statisztikai személlyé válik, akihez ez az adat kapcsolódik. Régi probléma, hogy nem nemzetiségiakat regisztrálnak. Az is problémát jelent, hogy ha megkapják valakinek a nevét, aki regisztrált, azt nem tudják ellenőrizni. Az egy közösséghez tartozók ismerik egymást, de jogilag megalapozatlan az, hogy ha nem ismerik, akkor nem nemzetiségi valaki. A magyarországi névviseelési gyakorlat alapján lehet nemzetiséghez tartozó személynek magyar neve, illetve egy etnikailag magyar személy tartozhat nemzetiségi közösséghez. Ezek nagyon összetett kérdések, a probléma tisztázásához alapos vizsgálatára van szükség. Véleménye szerint a választási szervek képzésére nagy erőfeszítéseket kell fordítani. A kisebbségi jogokat sértő, korlátozó intézkedésekre visszatartó erejű szankcióknak kell lenni. Továbbá a jogszabály módosításához óvatosan kell nyúlni, mert a nemzetiséghez tartozás érzékeny és összetett kérdés, az egész választási eljárásban mindig fog probléma felmerülni. Egy identitáson alapuló jog esetében nem lehet a tökéletességre törekedni. Az adott szociológiai helyzetet folyamatosan figyelve, alaposan mérlegelve kell meghozni a döntéseket.

Kovács Árpádné a BM, Területi Felzárkózási Ügyek Osztálya képviselőjében kiegészítette a **Fürjes Zoltán** által elmondottakat a roma nemzetiség tekintetében. 1200 településen jött létre roma

nemzetiségi önkormányzat, ami a 2016. évihez képest 20%-os növekedést jelent. 20 területi önkormányzat minden megyében létrejött, illetve megalakult a 47 fős országos testület is. Nagy változások voltak, sok új településen jött létre és sok településen szűntek meg a helyi roma önkormányzatok. Az országos választáson 4 szervezet indított jelöltet, az elnök és az elnökhelyettesek is a Firoosz, a Roma Polgárjogi Mozgalom, illetve a Phralipe jelöltjeként kerültek be. Farkas Flórián nem vette át a mandátumát, így az ő mandátuma megüresedett. A Lungro Drom semmilyen szerepet nem vállalt az országos önkormányzatban, így a testületben az együttműködés valószínűleg nehéz lesz. 3 településen volt pótválasztás, ezért csúszott az országos önkormányzat megválasztása is. Hasonló tapasztalatokkal bírnak a nemzetiségi névjegyzék kezelésével kapcsolatosan. A választópolgár adatait egyeztetik a települési névjegyzéken, és ez nem automatikus a nemzetiségi névjegyzék esetében, külön kellett kérni. Ez főleg nagyvárosokban fordult elő, ahol így kimaradhattak az emberek a nemzetiségi szavazásból.

2. napirendi pont: Az egyéni és közösségi névhasználat kérdései

Fürjes Zoltán elmondta, hogy a napirendi pontot az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala javasolta, ezért felkérte a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztos-helyettes asszonyt, a napirend előterjesztésére.

Szalayné Sándor Erzsébet elmondta, hogy az AJBH-hoz beérkezett jelzések, panaszok és a rendszerszintű kérdések felvetése késztették a Hivatalt arra, hogy az egyéni és közösségi névhasználatot kapcsolatos kérdéseket megvizsgálja. 2018 őszén egy részletes kérdőívvel keresték meg a nemzetiségi önkormányzatokat, nemzetiségi szervezeteket és nemzetiségi oktatást végző felsőoktatási intézményeket, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézetét. A témát érzékeny kérdésnek tekintik, mert az identitást érintő kérdés. A vizsgálat a vége felé közeledik, az AJBH 2020. év első felében egy elvi állásfoglalást, egy rendszerszintű áttekintést fog kiadni. Elmondta, hogy 2019. év végéig tudnak még befogadni észrevételeket.

Kiss Balázs hozzátette, hogy a vizsgálat elsősorban a nemzetiségi nyelven történő névvisseléssel, névhasználat, anyakönyvezéssel, személyazonosító igazolvány kiállításával, valamint a nemzetiségi nyelven történő közösségi névhasználat körében a nemzetiségi nyelvű helységnevtáblák, közterületek, illetve közintézmények átnevezésével foglalkozik. A nemzetiségi közösségek képviselői és a kormányzati szereplők mellett a nyelvtudomány képviselőit is megkeresték annak érdekében, hogy az anyagba egy tudományos megközelítést is becsatornázzanak.

Lásztity Péró elmondta, hogy a Szerb intézetben zajlik egy nyelvi tájkép kutatás, ami érinti a településnév néprajzi nevek témakörét is. Elmondta, hogy az AJBH nem kereste meg a nemzetiségi kutatóintézeteket. Felajánlotta a segítségüket a témában. Régi probléma a személyes névhasználat, annak ellenére, hogy 2003-ban történt egy törvénymódosítás az anyakönyvezéssel kapcsolatosan, illetve a nemzetiségi törvény 2017-es módosítása is érinti a témát. Sok esetben ütközik nehézségekbe az anyakönyvezés, még a nemzetiségi névjegyzékben szereplő nevekkel kapcsolatosan is. Problémát okoz az is, hogy a személyi okmányokba nem tudják más betűkészlettel feltüntetni a nemzetiségi nevet. Továbbá elmondta, hogy a Szerb Intézet a földrajzi név adatbázis létrehozásán dolgozik, amelyre a településen élők pályázhatnak.

Szalayné Sándor Erzsébet elmondta, hogy az országos önkormányzatokat azzal keresték meg, hogy segítsék azonosítani az adott nemzetiség nyelvéhez tartozó kutatói és egyéb szervezeti hátteret. Hangsúlyozta, hogy továbbra is fogadják az információkat, illetve megküldik közvetlenül a kérdéssort.

Ritter Imre elmondta, hogy a szószólók, illetve a Nemzetiségi Bizottság részéről megküldték az információkat, a Nemzetiségi Bizottság részéről szakértőt is kijelöltek a témában.

Fürjes Zoltán hangsúlyozta, hogy ez is egy fontos, identitást érintő kérdés. Jelezte, hogy folyamatban van a betűkészlet összeállítása.

Hartyányi Jaroslava megjegyezte, hogy tapasztalataik szerint az anyakönyvi hivatalok nem rendelkeznek a nemzetiségi nevek jegyzékével.

Tircsi Richárd a Nemzetiségi Főosztály vezetője elmondta, hogy ezt a könyvet régen adták ki, de minden önkormányzatnál tudniuk kell ezekről a nevekről és a betűtípusokról.

3. napirendi pont: A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény módosításával kapcsolatos tájékoztatás

Fürjes Zoltán hangsúlyozta, hogy a törvény fontos kódexe a nemzetiségi jogoknak. A törvénynek több módosítása is volt már. Az Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársághoz beérkezett – a szabályozás hiányosságára, vagy nem kellően körültekintő voltára utaló – jelzések száma alapján nyilvánvalóvá vált, hogy eljött az ideje a törvény egy újabb módosításának. Az Államtitkárság vezetésével 2019 nyarán megkezdte a munkáját egy munkacsoport a Nemzetiségek Bizottsága, az AJBH, az ONÖSZ, valamint a kormányzati oldal (ME, BM, EMMI, IM, PM) részvételével. Az egyeztetések mindig a meghívottak teljes részvételével zajlottak. Olyan sok minden került szóba a munkacsoport ülésein, hogy az eredetileg öszre tervezett módosítás helyett a 2020 tavaszi ülészakon várható a törvény módosítása. **Fürjes Zoltán** megköszönte a résztvevők munkáját és jelezte, hogy a munkacsoport 2020. év elején folytatja munkáját. Sok kérdésben született már megállapodás, de maradtak még feladatok, mint például a nemzetiségi önkormányzatok hozzájárulásához kötött kérdésekben a jogorvoslati lehetőségeket, a méltatlansági eljárást vagy a működésképtelenné vált önkormányzatokat érintő kérdések, felmerültek gazdálkodási kérdések is. Továbbá a Tematikus Munkacsoport jelen ülésén is merültek fel újabb témák.

Ritter Imre további témaként felvetette, hogy még visszautaló szabály sincs a választási időszak alatt az országos, illetve a helyi elnök helyettesítésére. Továbbá az egyetértési, véleményezési jog szabályozása sem megfelelő. Fontosnak tartotta, hogy a törvényt módosító csomag a tavaszi ülészakra elkészüljön. Megjegyezte, hogy a törvény még így sem lesz véglegesen lezárva, biztosan lesznek még további módosítások.

Matkovits-Kretz Eleonóra a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi körének képviselőjeként felvetette a nemzetiségi önkormányzat részére biztosított helyiség kérdését. Korábban a törvény rendelkezett a helyiség biztosításáról. Jelenleg úgy szól a törvény, hogy csak az ülések idejére kell biztosítani ezt. Kérte, hogy a törvény módosítása kapcsán vizsgálják meg ezt a kérdést is.

Fürjes Zoltán megköszönte a kérdés felvetését és ígéretet tett rá, hogy felvetik témaként a munkacsoportülésen. Elmondta, hogy a települési és a nemzetiségi önkormányzatok együttműködési megállapodásának témája felmerült.

Szalayné Sándor Erzsébet elmondta, hogy az AJBH-ban is zajlik a témák azonosítása, amelyekkel foglalkozni kívánnak. A tervek között szerepel a települési és a nemzetiségi önkormányzatok együttműködésének vizsgálata is. Várják a témával kapcsolatos jelzéseket.

Lásztity Péró elmondta, hogy nincs információja a törvényt módosítás kapcsán felmerült kérdésekről, illetve anyagokról. Megkérdezte, hogy az anyagok mikor válnak nyilvánossá, illetve lesz-e olyan vita, amin a civil szervezetek is részt vesznek. Elmondta, hogy helyi nemzetiségi önkormányzat ülésén kötelező a jegyző, illetve az általa megbízott személy részvétele. Milyen nyelven fog történni a munkavégzés, ha ezek a megbízottak nem tudnak a nemzetiség nyelvén? Hogyan fogja szolgálni a nemzetiségi önkormányzat az identitás őrzését? Elmondta, hogy ezt a problémát 1993 óta tartja napirenden. Volt egy időszak, amikor nem volt kötelező a jegyző részvétele, de aztán újra bevezették. Ez gátolja az autonóm működést. Javasolta annak a lehetőségét, hogy a nemzetiségi önkormányzat jelezze a települési önkormányzatnak, ha jogi segítségre van szüksége.

Fürjes Zoltán megjegyezte, hogy ez is többoldalú kérdés, adott esetben előfordulhat, hogy olyankor is segítségre van szükség, amikor azt nem ismerik fel. Ígéretet tett rá, hogy a kérdést megvizsgálják.

Hartyányi Jaroslava megkérdezte, hogy a módosítási csomag tartalmazza-e a kormányhivatalok és az önkormányzatok viszonyának szabályozását.

Hristodoulou Konstantinos a szószólói státusz kapcsán vetett fel kérdéseket. A szószólót a leköszönő önkormányzat delegálja, és legtöbbször a leköszönő elnök válik szószólóvá. Az újonnan megválasztott testületben az új elnök és az új szószóló nem biztos, hogy mindenben egyetért. Továbbá nincs valódi választás, illetve valódi verseny, mert egy lista van, amelynek a sorrendje adott, az első a szószóló.

Fürjes Zoltán jelezte, hogy ezt a kérdést is megvizsgálják.

Ritter Imre elmondta, hogy a módosító csomag egyik fajsúlyos része a kormányhivatalok által összeállított észrevételek, illetve a kormányhivatalok működési gyakorlatával kapcsolatos kérdések.

Fürjes Zoltán megerősítette a **Ritter Imre** által elmondottakat. Elmondta, hogy ugyanazon jogszabályhely értelmezésében nincs feltétlenül egység kormányhivatalokban. Arra törekszenek, hogy ez megvalósuljon. Hozzátette, hogy jelenleg zajlik a kormányhivatalok számára nemzetiségi tematikájú képzési program.

Lásztity Péro jelezte, hogy a civil szervezetek bevonásával kapcsolatos kérdésére nem kapott választ. **Hristodoulou Konstantinos** észrevétele kapcsán elmondta, hogy a jogszabály megalkotásakor előre vetítette a szószólók és az elnökök rivalizálását. Hangsúlyozta, hogy ez egy nagyon súlyos kérdés, mert nem választás, hanem delegálás, melynek során a demokratikus elvek nem érvényesülnek. Már az is előrelépés lenne, ha egy lista van, de legalább nyílt lenne és az egyes nevekre lehetne szavazni, nem a listára. Ez nem a nemzetiségi törvény módosítását érinti, hanem egy szélesebb körű kérdés. Megjegyezte, hogy a nemzetiségi törvény 2017-es módosítása során javaslatot tett a szószólók és az országos önkormányzatok viszonyának szabályozására, de a végül elfogadott változat ellenkező előjelű lett.

Fürjes Zoltán válaszában elmondta, hogy a demokratikus elvek érvényesülnek delegálás esetén is, tekintettel arra, hogy a delegáló szerv egy demokratikusan megválasztott testület. E tekintetben legitimitási problémát vagy hiányosságot a jelenlegi rendszerben nem lát. A civil szervezetek bevonásával kapcsolatos kérdés tekintetében elmondta, hogy a munkacsoport összetétele elég széles, a nemzetiségek megfelelő képviselettel rendelkeznek. A munka jelen szakaszában, az előkészítésben nem látja szükségét és indokoltságát a civil szervezetek bevonásának. A törvények egyeztetési metodikája szerint a törvényjavaslat társadalmi egyeztetését lefolytatják majd.

4. napirendi pont: A Magyarországi nemzetiségek bizottságának javaslata a „Feladatalapú támogatás” új értékelési rendjéről és a nemzetiségi pályázatok 2021. évre tervezett új rendszeréről

Ritter Imre a feladatalapú támogatás új értékelési rendjével kapcsolatosan elmondta, hogy olyan értékelési rendre javasolják az áttérést, amelyben először egy önértékelés történne, melynek keretében a helyi nemzetiségi önkormányzatok egy adott területen feltüntetik az értékelésnél az általuk javasolt határozataikat, a szerintük erre jogos pontszámokat. A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (a továbbiakban: BGA) ellenőrizné, konkrétan megjelölve, hogy mivel ért egyet és mivel nem. Erre a helyi nemzetiségi önkormányzatoknak konkrét észrevételezési lehetőségük lenne. A BGA újabb ellenőrzést követően küldené meg a Miniszterelnökség részére az értékeléseket. Ez a folyamat az elejétől a végéig konkrétá tenné az értékelést minden szereplő számára, nagy idő és energia megtakarítás lenne a BGA számára is. A nemzetiségi pályázatokkal kapcsolatosan elmondta, hogy a nyár folyamán felmerült a NEMZ pályázatok rendszerének átalakítása oly módon, hogy 1-1 szervezetnek csak 1 pályázatot kellene beadnia, melybe több rendezvényt is bele lehetne tenni, melyek között bizonyos átjárhatóság is lenne, ha például az időjárási körülmények miatt változik az adott rendezvény költsége. Így jelentősen csökkenne a pályázatok száma, a formális befogadás, az ellenőrzés, a banki inkasszók darabszáma. Egyszerűbb lenne a pályázatok benyújtása, elbírálása és elszámolása is. Ehhez át kell alakítani a jelenlegi rendszert és a software háttérét is. Az átalakítás nem járhat azzal, hogy megint eltolódik a benyújtás, elbírálás és a kifizetések időpontja. Most még elegendő idő van az előkészítéshez.

Fürjes Zoltán elmondta, hogy a javaslatokon együtt fognak dolgozni és együtt fogják véglegesíteni.

Farkas Márta elmondta, hogy 1994 óta minden évben létrehozza az önkormányzat a Határozatok Tárárt, és a határozataikat a megadott szempontok szerint készítik el. Ez megkönnyíti a munkát és az ellenőrzést is.

Hartyányi Jaroslava javasolta, hogy az önértékelő rendszer részeként ne csak határozattal, hanem egyéb módon (például képpel) is bizonyítani kelljen a rendezvények megvalósítását. Ezzel csökkenthető a visszaélések száma. A civil szervezetek támogatásával kapcsolatosan megkérdezte, hogy mi alapján dönthető el, hogy mennyi támogatást kapnak. Kezd igazságossá alakulni a rendszer, de még nem tökéletes.

Ritter Imre elmondta, hogy a pénzek felosztásával, felhasználásával és elszámoltatásával kapcsolatos irányelvek és szabályok írásban rögzítve lesznek. Korábban is voltak tájékoztató anyagok, illetve van erre gyakorlat, de törvényben, végrehajtási rendeletben nem volt leírva. Ezt szeretnék most elérni, annak érdekében, hogy a szabályozás révén elejét vegyék a formális vagy nem végrehajtott tevékenységekért bármiféle juttatást lehessen kapni.

Lásztity Péro jelezte, hogy nem ismeri az írásos anyagot. Üdvözölte, hogy a helyi nemzetiségi önkormányzatok támogatásának értékelésében nagyobb szerepet kapnak maguk a nemzetiségek. Jelenleg az a legnagyobb probléma, hogy olyan emberek értékelnek, akik nem ismerik a nemzetiségeket. Nehéz jól szabályozni, hogy mi módon, kiknek a részvételével történne az értékelés. A NEMZ pályázati rendszer tekintetében elhangzottakkal kapcsolatban megjegyezte, hogy ha a kultúra területén egyfajta éves munkatervvel lehetne pályázni, az csökkentené a bürokratikus terheket, de az értékelést nem egyszerűsítene. A jelenlegi gyakorlatban azt tapasztalja, hogy nem szakszerű a rendszer kezelése, a felvetett konkrét kérdésekre érdemi választ nem kapnak, a rég óta felmerült hibák nagy része nem lett elhárítva. Továbbá felvetette, hogy a kultúrán belül sok témakörben nem lehet pályázni.

Ritter Imre jelezte, hogy írásban tehetnek javaslatot a Nemzetiségi Bizottság vagy a nemzetiségi államtitkárság számára.

Fürjes Zoltán megerősítette.

5. napirendi pont: Egyebek

Fürjes Zoltán a 2020. évi nemzetiségi pályázatok kapcsán elmondta, hogy 3 kategóriában jelentek meg a kiírások, a civil szervezetek számára, a kulturális rendezvényekre és a táboroztatásra. A civil pályázatok benyújtási határideje 2019. november 1., a másik két pályázat kapcsán 2019. december 10. A civil igények kapcsán az Albizottság 2019. december 11-én ül össze, a másik két pályázat kapcsán 2020. január elején. A beérkezett pályázatok számát illetően elmondta, hogy civil pályázat 9-cel kevesebb volt, mint előző évben. A kulturális pályázatok kapcsán jelentős a növekedés, 1441 volt, a december 1-ei adatok szerint 1948 pályázat érkezett be, a táborokra tavaly 337, idén 394 pályázat érkezett. A pedagógus továbbképzésre vonatkozó kiírás 2019-ben nem jelent meg, mert az érdeklődés nem volt olyan mértékű. Ehhez támogatást egyedi döntések keretében nyújtanak. A rendelkezésre álló keretek: a civil pályázatokra 500 M Ft, a táborokra 400 M Ft maradt a keret, a kulturális kezdeményezések esetében 700 M Ft-ra növekedett a rendelkezésre álló keret, ez 13%-os emelkedést jelent. Megerősítette, hogy törekednek rá, hogy a lehető leghamarabb megtörténjenek az elbírálások és a kifizetések. **Fürjes Zoltán** a Magyarországon élő nemzetiségek helyzetéről szóló kétéves beszámolóval kapcsolatban elmondta, hogy az Államtitkárság elkészítette a 2017. január 1. és a 2018. december 31. közötti időszakról szóló beszámolót, amely benyújtásra került az Országgyűlésnek. A beszámolót a korábbi évek mintájára készítették el. Tartalmazza, hogy miképpen növekedik a nemzetiségek számára elérhető források mértéke, amely a 2010. évhez képest a 2018. évben háromszoros értéket mutat. Amennyiben az Országgyűlés elfogadja a beszámolót, a kormány.hu-n elérhető lesz. **Fürjes Zoltán** hozzátette, hogy a nemzetiségek számára elérhető források mértéke 2020-ban már ötszörös mértékű.

Ritter Imre elmondta, hogy az Országgyűlés 2019. december 3-án elfogadta a köznevelési törvény módosítását, amely szerint 2020. január 1-től a 30%-os nemzetiségi pótlék 40% lesz. Várhatóan még 2019-ben sor kerül a 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosítására is, mely szerint módosulnak a jogosultsági kategóriák, illetve két új pótlék is bevezetésre kerül. Minden nemzetiségi óvodapedagógus, nemzetiségi tanító, tanár, nemzetiségi nyelven oktató szaktanár fog kapni pótlékot. 2018. január 1-től 2 év alatt a nemzetiségi pótlékot érintő módosítások csaknem 3 Mrd Ft nagyságrendűek. 2019. februárban, 2018. szeptember 1-től visszamenően kezdődött el 87 fővel a nemzetiségi pedagógus tanulmányi ösztöndíjat a nemzetiségi óvodapedagógus képzésben, amelyet 2020. szeptember 1-től kiterjesztenek a nemzetiségi tanító, tanár, szaktanár képzés mind a hat évfolyamára. Várhatóan 600-700 fő közötti nemzetiségi pedagógus hallgatóval fognak ösztöndíjszerződést kötni, ami nappali képzésben 4,5-ös átlagnál havi 75 ezer Ft támogatást jelent. A pedagógus program harmadik része is beindult 2019 szeptemberében. 100 M Ft támogatást kapott a nyolc nemzetiségi óvodapedagógus-képző egyetem. Ezt 2020-ban kiterjesztik a nemzetiségi tanító, tanár,

szaktanárképzést végző tíz egyetemre is. A többlettámogatás fejében számszaki és minőségi követelmények lesznek előírva. Jelenleg a legnagyobb probléma nemzetiségi pedagógusképzés helyzete, melynek csak 12-15%-a történik nemzetiségi nyelven. 2020. és 2021. év prioritása, hogy ez megváltozzon.

Fürjes Zoltán megerősítette, hogy a kormánynak is van felelőssége a nemzetiségi identitás megőrzésében, amit a nemzetiségi pedagógusképzés és a pálya vonzóvá tételével tudja segíteni, a megemelt összegű bérpótlékkal, illetve a tanulmányok támogatásával.

Matkovits-Kretz Eleonóra elmondta, hogy a Pécsi Tudományegyetemen a Német Történelem és Kultúra Délkelet-Közép-Európában Alapítványi Tanszék helyzete nagyon bizonytalan. Az országban egyetlen ilyen jellegű tanszék, oktatást és kutatást is végez. 2012 óta az EMMI finanszírozza 13 M Ft-tal, ami azóta nem változott, és az egyetem még ebből is elvon. Továbbá az egyetem az ott dolgozókkal éves szerződéseket köt, így komolyabb kutatásra pályázatot sem tudnak beadni. Ebben az évben a tanszék léte is veszélybe került. Megkérdezte, hogy a Tematikus Munkacsoport jogosult-e valamit tenni, közvetíteni az EMMI és a PTE között.

Kraszlán István az EMMI Nem Állami Köznevelési Intézmények Osztálya képviselőjeként jelezte, hogy a felsőoktatás az ITM feladatkörébe tartozik.

Fürjes Zoltán kérte **Matkovits-Kretz Eleonórá**t, hogy küldjön írásos megkeresést az Államtitkárság részére, amit továbbítani fognak az ITM részére.

Ritter Imre jelezte, hogy régebb óta foglalkoznak a problémával. 2019 novemberének végén egyeztettek Horváth Zita felsőoktatásért felelős helyettes államtitkárral is. Az egyetem 2020-as költségvetésében külön soron szerepel az alapítvány támogatása. Az egyetem törvénysértő módon elvett a támogatásból, olyan helyzet alakult ki, ami nem biztosítja, hogy a tanszék működni tudjon. Az alapítványi tanszék a német állam a támogatásával jött létre, melyet a magyar állam átvállalt. Valószínűleg az lesz a megoldás, hogy a támogatást a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának kell majd adni, és így elő lehet írni követelményeket, hogy az egyetemnek milyen kötelezettségei vannak. Megerősítette, hogy ebben a kérdésben még 2019-ben további lépéseket tesznek.

Farkas Márta megkérdezte, hogy területenként hogyan lehet nemzetiségi bizottságot alakítani. Megköszönte a Nemzetiségek Bizottsága és az Államtitkárság nemzetiségi pedagógusképzésért végzett munkáját. Elmondta, hogy régen voltak nemzetiségi képzések, amelyek nagyon hasznosak voltak. Javasolta, hogy a képzéseket újra országosan elérhetőek legyenek. Továbbá megkérdezte, hogy az önkormányzati dolgozó, aki a nemzetiségi önkormányzatnak is dolgozik, kaphat-e plusz juttatást.

Fürjes Zoltán a nemzetiségi képzésekkel kapcsolatban elmondta, hogy a Kormányhivatalok szerveznek képzéseket, de részükről az a panasz érkezett, hogy nem magas a részvétel.

Ritter Imre jelezte, hogy változtatni kívánnak azon a rendszeren, hogy törvény által kötelezően a települési önkormányzatok látják el a helyi nemzetiségi önkormányzatok pénzügyi, számviteli feladatait, amiért érdemi juttatást nem kapnak, ugyanakkor a nemzetiségi önkormányzatok kiszolgáltattak nekik. Az ÁSZ is elismerte, hogy legalább az intézményfenntartó helyi nemzetiségi önkormányzatok esetében változtatni kell ezen a rendszeren. A többi önkormányzat esetében még nem látják a politikai szándékot.

Kovács Árpádné jelezte, hogy a kistelepüléseket érintően 2020. január 1-től átalakítják az önkormányzatok rendszerét is, a feladatellátást összevonják. Azok a települések, amelyekben magas a nemzetiségi aránya esetleg dönthetnek másként a társulás kapcsán.

Fürjes Zoltán további felvetés hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Környei László Éva kabinetfőnök, Parlamenti Államtitkári Kabinet, IM

Jóváhagyta: dr. Fürjes Zoltán egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, ME